Utdanningsforbundet

Det er aldri for tidleg å tenke på pensjon!

Ungseminar — Pensjon

Elin Haugsvær Gravdal
Seniorrådgjevar og personalleiar

30.04.25
Utdanningsforbundet Vestland

Wavebreak Media LTD

Tema for økta

For ung til å bry deg om pensjon? Neppe!

1. Kva meiner Utdanningsforbundet om pensjon?
2. Folketrygda
3. Tenestepensjon
4. AFP
5. Uføretrygd/-pensjon
6. Permisjonar

01

Kva meiner Utdanningsforbundet om pensjon?

Ting du bør vite om pensjon (youtube.com)

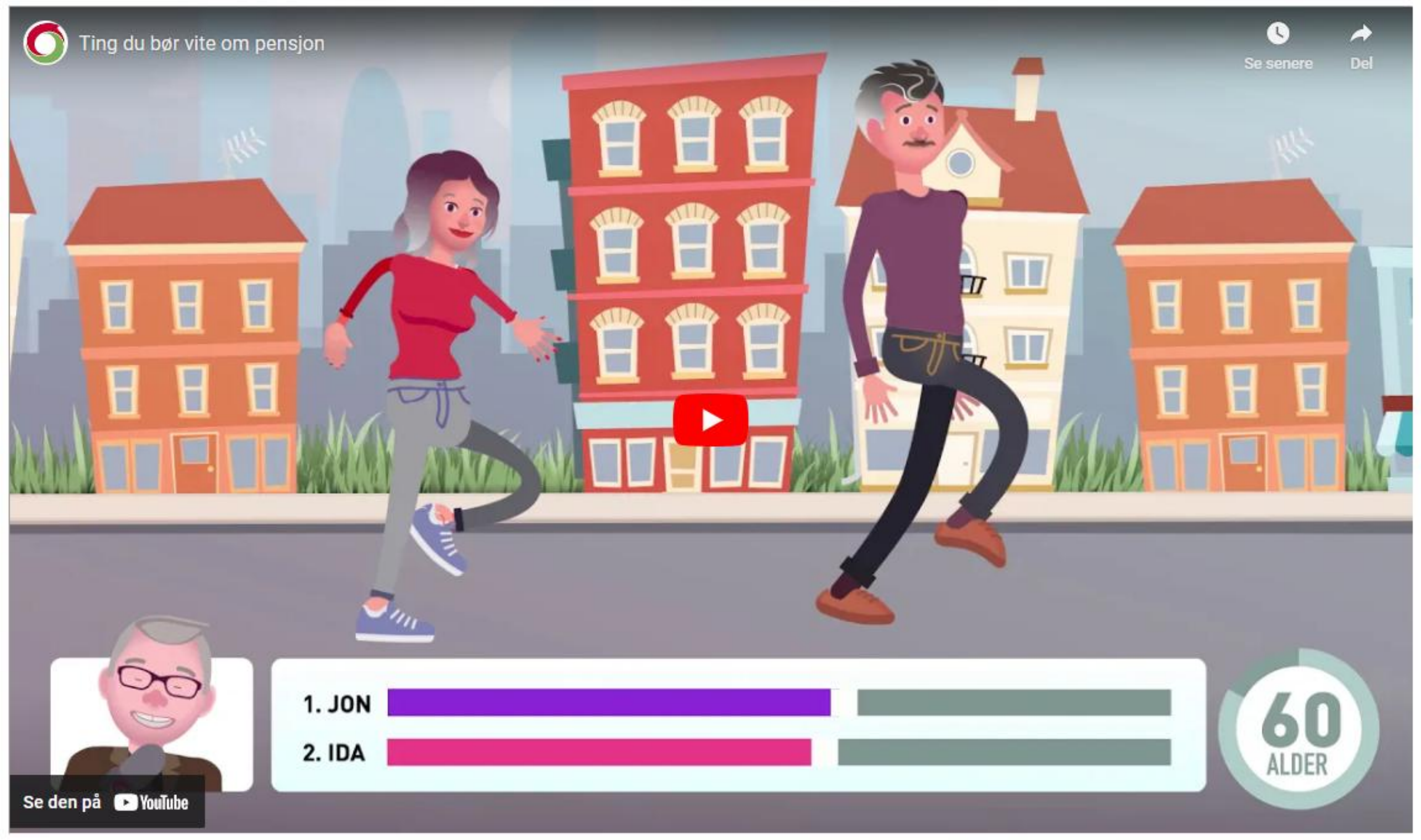

Frå Vi utdannar Noreg

2023-2027

"Pensjon

Pensjonsordningane må sikre det økonomiske grunnlaget for ein trygg og verdig alderdom for alle. Tenestepensjonsordningane må vere kollektive, solidariske, trygge, føreseielege og kjønnsnøytrale, og dei må vare livet ut. Der tenestepensjonsordninga og AFP ikkje er lovfesta, skal ordninga vere ein del av tariffavtalen."

Utdanningsforbundet sin politikk

1. Trygg og kollektiv
2. Livslang
3. Forutsigbar
4. Like god for kvinner som for menn

Pensjon er:

- Alderspensjon frå folketrygda (NAV)
- Pensjon frå arbeidsgivarar, både tenestepensjon og AFP
- Eventuell eiga sparing

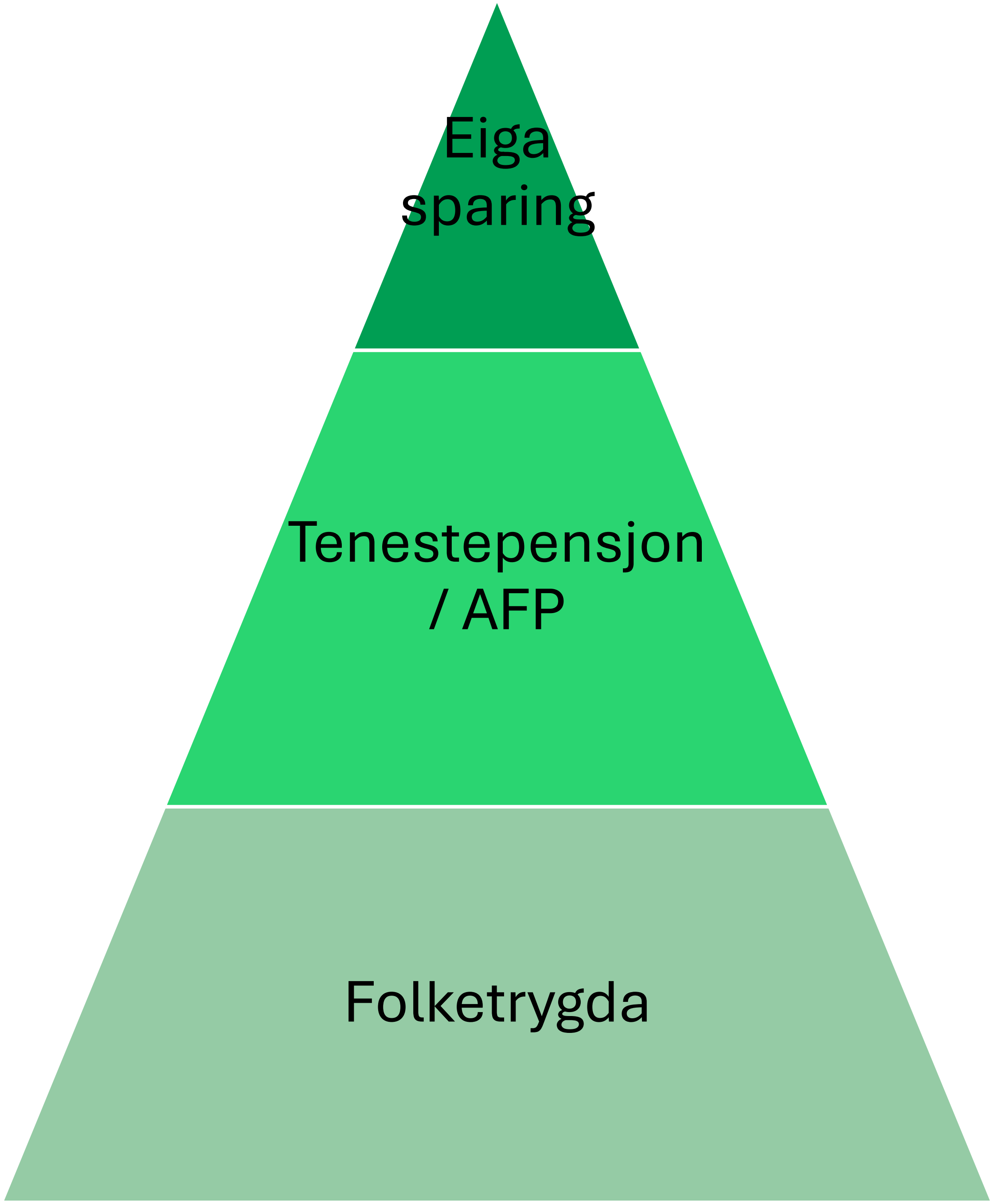

Folketrygda

02

Folketrygda

mellom anna;

dagpengar

sjukepengar

AAP

✓ uføretrygd

yrkesskade

foreldrepengar

✓ **alderspensjon**

Alderspensjon og tenestepensjon

1 Alle som bur eller jobbar i Noreg er medlem av folketrygda

2 Størstedelen av vår pensjon - folketrygda

3 I tillegg til folketrygda — tenestepensjon og AFP

G — grunnbeløpet i Folketrygda

1 Grunnlag for å berekne trygd og pensjon

2 G-regulering betyr %vis auke av grunnbeløpet frå eit år til eit anna.

3 Blir vedteke av Stortinget etter trygdeoppgjeret

4 G per 1.mai 2024:

124028

Årlig inntekt - årlig opptjening

Pensjonsgivende inntekt:
18,1% av opp til 7,1 G*

Uføretrygd:
18,1% av tidligere inntektsnivå opp til 7,1 G*

Dagpenger:
18,1% av opp til 7,1 G*

Omsorgsarbeid:
18,1% av 4,5 G**

Verneplikt:
18,1% av 2,5 G***

Født t.o.m. 1996: Alle år fra fylte 17 år
Født f.o.m. 1997: Alle år fra fylte 13 år

* 7,1 G p.t. 880 598,-

** 4,5 G p.t. 558 126,-

*** 2,5 G p.t. 310 070,-

Nytt — 2024 Pensjonsforliket

- Aldersgrensene aukast
- Aldersgrensene for andre inntektssikringar i folketrygda aukast
- Endring av opptening for uføre
- Endra regulering av minsteytingar
- Slitartillegg

Normert pensjonsalder

Aldersgrensa for når ein kan ta ut pensjon aukast gradvis. Ein kan sjå den normerte pensjonsalderen som alderen dei fleste arbeidsføre bør jobbe til. Ved denne alderen har du rett til å ta ut alderspensjon, og denne alderen tilsvarer dagens 67 år.

Nedre aldersgrense på 62 år aukast i takt med normert pensjonsalder.

Kvart årskull må jobbe ein til to månader lenger enn førre årskull.

Førebels prognose:

1963 — 67 år

1970 — 67 år 7 mnd

1975 — 67 år 11 mnd

Omgrep

- Pensjonsbehaldning
- Alleårsregel
- Levealdersjustering
- Fleksibelt uttak — tid og grad
- Livsvarig utbetaling

Spørsmål

03

Tenestepensjon

- Det er aldri for tidleg å tenke på pensjon!

Tenestepensjon

Påslagsmodell — *offentleg tenestepensjon/hybridpensjon*

Fleksibelt uttak

Fritt kombinere inntekt og pensjon

Opptening

- Oppteningsmodellene er litt ulik i offentleg og privat tenestepensjon.
- Tener opp ei viss prosent av lønna kvart år, min 2% og max 7%.
- Kan kompensere for bortfall av Folketrygda ved inntekt over 7,1 G
- Arbeidstakar bidrar med 2%

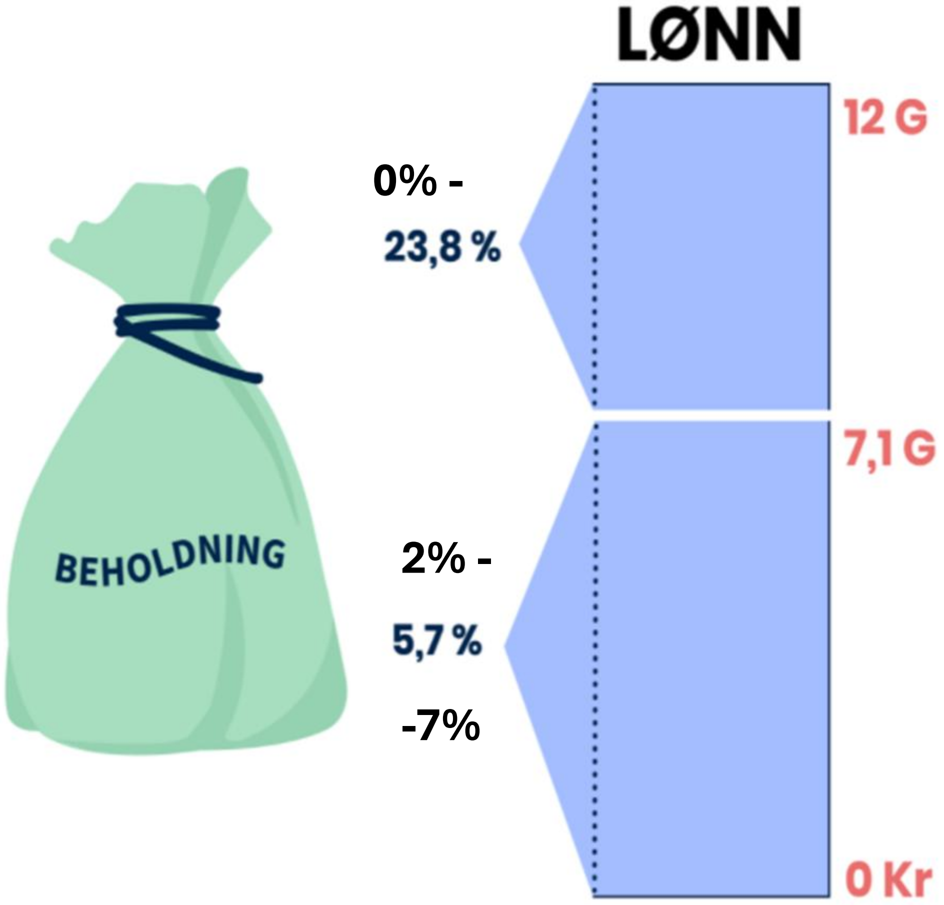

Regulering av tenestepensjon under opptening

Lønnsvekstgaranti → KS, VIRKE

0-garanti → FUS barnehagene

Individuelt investeringsval → PBL, norlandia

Regulering av pensjon under utbetaling

Folketrygda — gjennomsnitt av pris- og lønnsvekst

Offentleg sektor - gjennomsnitt av pris- og lønnsvekst

Privat sektor - avkastning

04

AFP - Avtalefesta pensjon

- påslag

AFP — frå tidlegpensjon til livslang tilleggspensjon

Fleksibelt uttak 62-70 år — ventar du får du meir

Må ikkje kombinerast med uttak av alderspensjon

Offentleg sektor gjev medrekning frå AFP i privat sektor

Vil du bytte jobb? Vær obs!

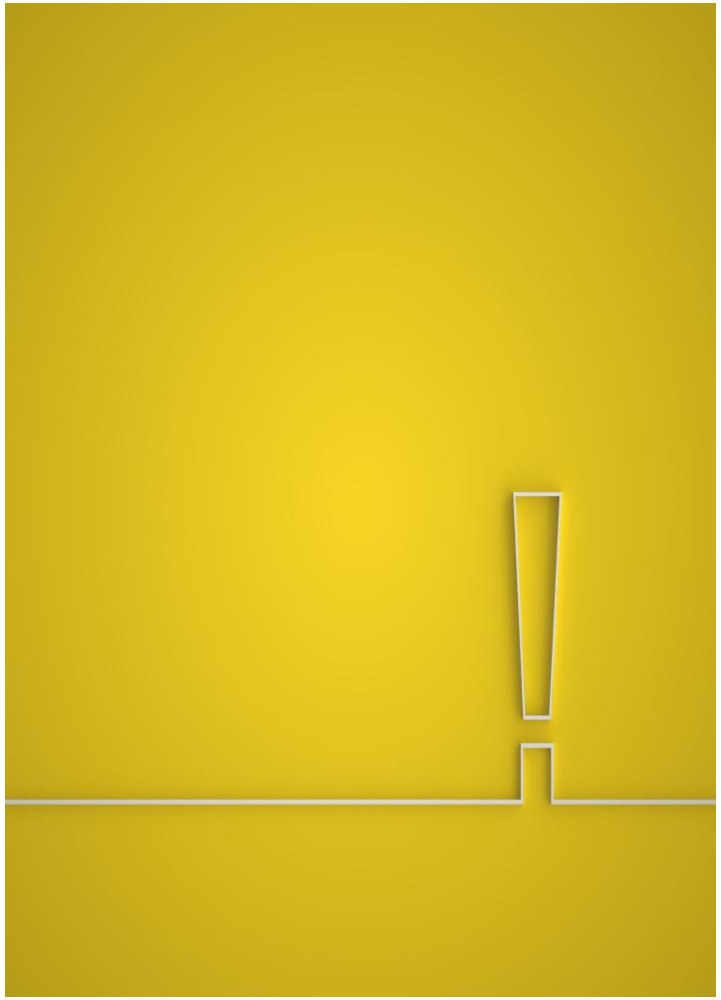

Vilkår for AFP 62 års dagen

7 av dei siste 9 åra før 62 år i AFP bedrift

Stillinga må vere hovudarbeidsforholdet

Stillingsstorleik på minimum 20 %

Ingen pensjon eller anna yting dei 3 siste åra før 62 år

Livsvarig AFP - Statens pensjonskasse

Vilkår for AFP ved uttak

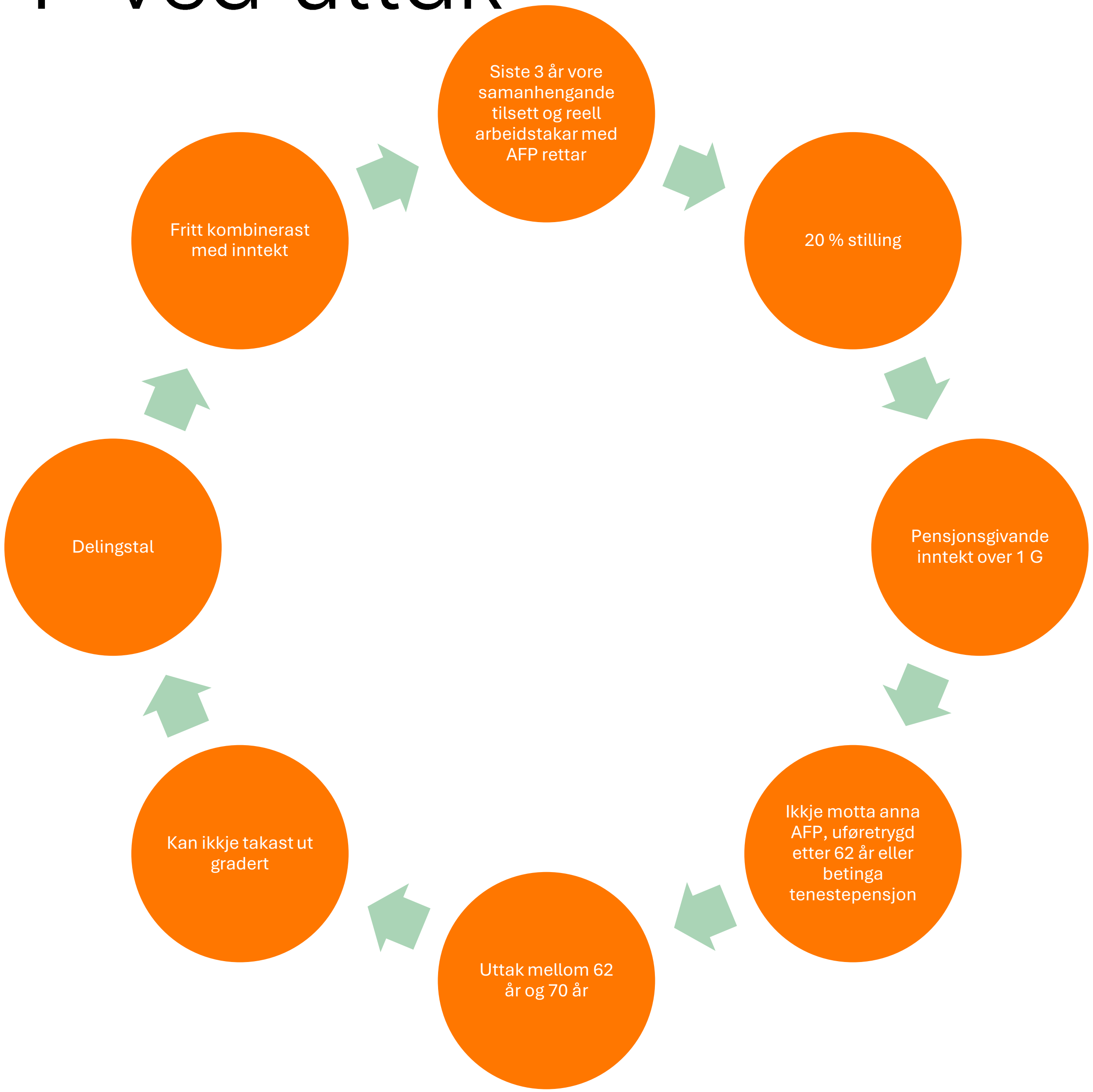

UTTAK

AFP forskjellar — offentleg og privat

AFP i offentleg sektor

- Gir medrekning frå opptening av AFP i privat sektor
- Betinga tenestepensjon — for dei som ikkje oppfyller vilkåra

Fellesordninga for AFP - privat

- Berre opptening i fellesordninga er teljande
- Om ein ikkje oppfyller vilkåra får ein ikkje AFP!

AFP som tidleg pensjon i PBL

Tidleg pensjonsordning

Uttak mellom 62-67 år, kan ikkje tene meir enn 0,26 G pr år

Gjeld førebels for alle i PBL, men venter på at dei skal melde seg inn i Fellesordninga for AFP for dei «yngste» årskulla.

05

Uføre

Alderspensjon til uføre

Framforhandla avtale:

Uføre skal sikrast ein god alderspensjon. Siktemålet for regelverket for alderspensjon til uføre må vera at alderspensjonen til uføre skal stå i eit rimeleg forhold til alderspensjonen til arbeidsføre. Uføre kan ikkje kompensera for verknaden av levealdersjusteringa ved å stå lenger i jobb, slik arbeidsføre kan.

Uføre fødd frå 1963 og seinare tener opp til alderspensjon i tenestepensjonsordninga ut frå den inntekta dei har når dei blir ufør. Det endelege regelverket for uføre blir fastsett i samarbeid med partane etter at Stortinget har vedtatt reglane om alderspensjonen til uføre i folketrygda.

Uføretrygd

66% av løn opptil 6G

Ved nedsett arbeidsevne på minst 50%

Uførepensjon

- Innvilgast frå 20% uføregrad/nedsett inntektsevne
- 3% av lønn opptil 6 G
- 69% av lønn mellom 6 G - 12 G
- 25 % av G
- Barnetillegg 4 % av pensjonsgrunnlaget, opptil 12 %. (max 6 x G)

KS PBL

Delvis ufør?
Dette må du vite...

Kva skjer om uføregraden aukar? (uførefella)
Viss du ikkje har fått AAP (arbeidsavklaringspenger) eller uføretrygd frå NAV blir AAP og/eller uføretrygda kun rekna ut frå den pensjonsgivande inntekten.
NAV nyttar snittet av dei 3 beste av dei 5 siste åra for å berekne uføretrygd.

Døme uførefella:

Du er 40% ufør i 5 år før du blir 100% ufør. NAV bruker da snittet av lønnen din i reststillingen på 60% som grunnlag når de skal beregne uføretrygd.

06

Permisjonar

- Foreldrepermisjon
- Ulønna permisjon og/eller omsorgsarbeid
- Studiepermisjon
- Redusert stilling
- Sjukdom/uføre

Økonomisk konsekvens for pensjonsbehaldning

Full stilling

Inntekt 550 000,-

- Folketrygd 18,1 % = 99 500,-
- Tenestepensjon 5,7% = 31 350,-
- AFP 4,1% = 22 550,-

- Totalt = 153 400,-

Redusere stilling med 20%

Gir inntekt 440 000,-

- Folketrygd 18,1 % = 79 640,-
- Tenestepensjon 5,7% = 25 800,-
- AFP 4,1% = 18 040,-

- Totalt = 123 480,-

Kostnad ved reduksjon av stilling

- Altså 80% stilling gir
  - kroner 110 00,- mindre i årslønn +

  kroner 29 920,- i «pensjonstap»
- Total kostnad ved redusert stilling til 80% i ett år

er kroner 139 920,-

En trygg pensjon

- Pensjonen varer livet ut
- Lik pensjon for kvinner og menn
- Pensjonsbeholdningen reguleres med lønnsveksten i samfunnet
- En stor, kollektiv pensjonsordning

Bytte av barnehage

- Kvar barnehage/eigar har si eiga pensjonsordning. Det er i dag ikkje medrekning av pensjon om ein bytar mellom ulike barnehagar/eigarar. (utanom i offentleg sektor og hos store konsern)

Kva må eg vere oppmerksam på?

- Endring av barnehage/arbeidsgjevar
- Fripolisar, pensjonskapitalbevis
- Medlemstid
- Permisjonar

Gode livsfase- og seniorpolitiske tiltak

Korleis få oversikt over kva ein får i pensjon?

- Logg på hos Norsk Pensjon (www.norskpensjon.no) og din bank eller forsikringsselskap hvor du har dine eventuelle privat pensjonsavtaler.
- "Din pensjon" hos NAV. Gå til www.nav.no/dinpensjon
- Statens pensjonskasse (www.spk.no).
- KLP Pensjon for deg som er offentlig ansatt - KLP - KLP.no
- Om offentlig tjenestepensjon — Storebrand
- Alderspensjon - Bergen kommunale pensjonskasse
- PBL og Norlandia - Hybridpensjon — blanding av innskudds- og ytelsespensjon — Storebrand
- FUS - Pensjon | Din fremtidige lønn | SpareBank 1

www.utdanningsforbundet.no
post@utdanningsforbundet.no